

4. EMBERI TŐKE, I. RÉSZ SZÜLETÉS, KISGYERMEKKOR

4.1. BEVEZETÉS

SZABÓ-MORVAI ÁGNES

A befejezett végzettség, a munkaerőpiaci státus, a szakmaválasztás és a bérek mind igen erősen függenek az egyéni emberi tőkétől, amely mindazon személyes tulajdonságok összessége, amelyek képessé tesznek valakit arra, hogy gazdasági értéket állítson elő (lásd például *Mincer*, 1958). Ennek legfontosabb és a közgazdászok által leggyakrabban vizsgált elemei a kognitív képességek, a nem kognitív jellemzők, valamint az egészség – a kötetben is ezeket tárgyaljuk részletesen, azonban helyszűke miatt nem érintünk olyan fontos témákat, mint például a kapcsolati tőke.

A kognitív képességek nagyrészt a figyelem és információfeldolgozás képességét jelentik, ezek mértékét általában erre a célra kifejlesztett intelligencia- és egyéb teljesítménytesztekkel mérik (például *Bilker és szerzőtársai*, 2012), s ezek kiválóan jelzik előre a munkapiaci sikerességet (*Heckman és szerzőtársai*, 2006).

A nem kognitív jellemzők sokféle személyiségjegyet és képességet foglalnak magukban. Ide tartoznak a pszichológusok által gyakran használt, Big Five személyiségjegyek (extraverzió, barátságosság, lelkiismeretesség, érzelmi stabilitás, intellektus), illetve a közgazdászok által használt és mért preferenciák (társas, kockázati, kompetitív és időpreferenciák) (*Borghans és szerzőtársai*, 2008a).

Az emberitőke-képződés heckmani modellje alapján az emberi tőke elemei között nagyon szoros összefüggés van. Az előző periódusban képződött emberitőke-elemek megnövelik a következő periódusban tett emberitőke-bebefektetések megtérülését. Emellett keresztthatások is érvényesülnek, például az első időszaki magasabb nem kognitív készség szintje következtében a második időszakban gyorsabban nő a kognitív készségek szintje (*Heckman*, 2007).

A 4–7. fejezetekben áttekintjük az emberi tőke legfontosabb elemeit, ezeknek nemek közti különbségeit. A 4. fejezet az emberi tőke korai életkori alakulását, illetve a gyermekeket ért sokkok hatásait mutatja be. Az 5. fejezet az iskolai teljesítménnyel foglalkozik, amely szoros összefüggésben áll a kognitív készségekkel, ugyanakkor a nem kognitív készségek (például kitartás, kudarc-tűrés) is jelentősen befolyásolják (*Borghans és szerzőtársai*, 2008b). A 6. fejezet a nem kognitív tényezők különbségeit és hatását mutatja be, a 7. fejezet pedig részletesen feltárja, hogy mit tudunk a magyar nők egészségi állapotáról.

Hivatkozások

BILKER, W. B.–HANSEN, J. A.–BRENSINGER, C. M.–RICHARD, J.–GUR, R. E.–GUR, R. C. (2012): [Development of Abbreviated Nine-item Forms of the Raven's Standard Progressive Matrices Test](#). *Assessment*, Vol. 19. No. 3. 354–69. o.

- BORGHANS, L.–DUCKWORTH, A. L.–HECKMAN, J. J.–TER WEEL, B. (2008a): [The Economics and Psychology of Personality Traits](#). *Journal of Human Resources*, Vol. 43. No. 4. 972–1059. o.
- BORGHANS, L.–MEIJERS, H.–TER WEEL, B. (2008b): [The Role of Noncognitive Skills in Explaining Cognitive Test Scores](#). *Economic Inquiry*, Vol. 46. No. 1. 2–12. o.
- HECKMAN, J. J. (2007): [The technology and neuroscience of capacity formation](#). Kézirat.
- HECKMAN, J. J.–STIXRUD, J.–URZUA, S. (2006): [The Effects of Cognitive and Noncognitive Abilities on Labor Market Outcomes and Social Behavior](#). Working Paper, 12006. National Bureau of Economic Research.
- MINCER, J. [1958]: [Investment in Human Capital and Personal Income Distribution](#). *Journal of Political Economy*, Vol. 6. No. 4. 281–302. o.